

חוק הגיוס לחרדים

התייחסות לעקרונות שר הביטחון

עמדת המכון הישראלי לדמוקרטיה הינה שכלל המיועדים לשירות ביטחון (המלש"בים) החרדים אמורים להתייבב לשירות צבאי בגיל צעיר וכי ישללו הטבות ויטלו סנקציות אישיות על מי שלא יתייבב, למעט קבוצת עילויים מצומצמת שתקבל פטור משירות.

עקרונות שר הביטחון ישראל כץ שהוצגו בוועדת החוץ והביטחון (14.1.25) הינם כלליים מדי ואינם ברורים דיים. מצד אחד, הם קובעים יעדי גיוס ולא חובת גיוס, ומצד שני מטילים סנקציות אישיות במקרה של אי עמידה ביעדים; הם לא עונים על צרכי הביטחון ועל יכולת הקליטה של צה"ל; וההגדרה של מי נחשב חרדי נותרה רחבה מדי. בטבלה להלן יוצגו הבעיות וסימני השאלה העולים ממתווה שר הביטחון ביחס לנושאי החוק השונים לצורך בירור מעמיק של מתווה השר.

התייחסות המכון הישראלי לדמוקרטיה	עקרונות שר הביטחון	
בהיעדר חובת גיוס לפרט לא ניתן ליצר מערך תמריצים וסנקציות למי שלא מתגייס, וכתוצאה מכך מספר המתגייסים לא צפוי לעלות.	אין חובת גיוס לפרט	חובת הגיוס
המספרים המוצעים לשנים הקרובות מהווים אחוזים בודדים מכלל המלש"בים, שמונים כיום כ-90,000 מלש"בים חרדים. שר הביטחון מדבר על 50% ממחזור הגיוס בעוד 7 שנים, שהם 9,000 מלש"בים חרדים, אולם מתעלם מכל אלה שכבר מיועדים לשירות ביטחון. יתר על כן, המודל שהציג שר הביטחון אמור להתאזן רק בשנת 2032, אבל צורכי הביטחון הינם מידיים ודוחקים. צה"ל הודיע שיוכל לגייס מחזור גיוס חרדי שלם החל מעוד שנה וחצי (יולי 2026), מדוע להימנע מכך?	4,800 מתגייסים בשנת הגיוס הנוכחית, 5,700 בשנת הגיוס 2025 ומשם מתווה עולה עד ל-50% ממחזור גיוס בשנת 2032	יעדי גיוס
<u>העקרון</u> מנוסח באופן כללי מאוד. האם סנקציה כוללת על תקציב הישיבות פירושה ביטול התקציב או חלקו? אילו סנקציות אישיות ייכללו על כלל המלש"בים חוץ מסבסוד מעונות יום? שלילת הטבות ייחודיות בדיוור? ביטול מעמד בן ישיבה בביטוח הלאומי? ביטול זכאות למלגות? ביטול העדפה מתקנת בתעסוקה? האם ימשיכו לחול הסנקציות שחלות כיום על משתמטים ובמסגרתן עיכוב יציאה מהארץ ופקודת מעצר?	סנקציות כוללות על תקציב הישיבות	סנקציות במקרה של אי עמידה ביעדים
<u>תחולת הסנקציות</u> אינה ברורה, האם הסנקציות יחולו באופן מידי, במקרה שלא יעמדו ביעדים הראשונים של 4,800 מתגייסים, היינו כבר בקיץ 2025? אם יחולו מאוחר יותר מתווה הסנקציות יהפוך לאות מתה. האם ניתן להטיל סנקציות על מי שלא נקרא לשירות בצו גיוס מפורש (המלש"בים שדחיית השירות שלהם פגה)? באיזו עילה? האם במקרה שלא יעמדו ביעדים ייקראו כל המלש"בים החרדים לשירות ואז יוטלו עליהם הסנקציות?	סנקציות אישיות על כלל המלש"בים החרדים	
ההצעה מנציחה מצב בעייתי בו עשרות אלפי חרדים "כלואים" בישיבות עד גיל 26 ולא יכולים לצאת לעבוד מפאת החשש שייקראו לצבא. יתר על כן, צורכי הצבא הינם לשירות משמעותי בגיל צעיר וחרדים שיגיעו בגיל מבוגר, אחרי שהפכו להורים, לא יענו על צרכים אילו. גם במקרה שבו מצויים יעדי גיוס, גיל הפטור צריך להיות נמוך לאין ערוך מן הגיל המוצע.	גיל הפטור יהיה 26	גיל הפטור

בעניין השירות האזרחי, הצעת שר הביטחון להתמקדות בגיוס לצבא הינה נכונה. ככלל, אנו סבורים שבעת הזו יש לקיים רק את השירות האזרחי-בטחוני ולבטל את השירות האזרחי-חברתי.

אך ישנן שתי סוגיות שאינן זוכות להתייחסות בעקרונות שהציג השר:

- מיהו חרדי: ההגדרה מרחיבה וכוללת גם צעירים שלמדו שנתיים במוסד חרדי וכיום אינם חרדים (70% מן ה"חרדים" המשרתים בצה"ל אינם מגדירים את עצמם ככאלה כבר בשעת גיוסם). גם במתווה יעדי גיוס יש לספור רק צעירים שסיימו מסלול לימוד חרדי בגיל תיכון ואשר פונים למסלול שירות חרדי בצה"ל.
- עיגון בחוק: לא הובהר האם יעוגנו הסדרי היעדים והסנקציות בחוק או בהחלטת ממשלה. כל מתווה שפרטיו לא יעוגנו בחוק הינו בסיס לשינויים באמצעות שינוי החלטת הממשלה ולפיכך איננו אפקטיבי.

עקרונות חוק הפטור שהציג שר הביטחון לא יביאו להקלה על משרתי ומשרתות הסדיר והמילואים ב-2025 ובשנים הקרובות. החוק אינו משנה את המציאות רבת השנים בה 100% מהצעירים החרדים המעוניינים בכך מקבלים דחיית שירות, המתגלגלת לפטור מוחלט. רק שלילת הטבות, וסנקציות כלכליות, אישיות ומנהליות, שיחולו באופן מיידי על כלל המשתמטים ישנו את התמונה.